

อาสาสมัครกับการสร้างความเป็นพลเมือง : “กระบวนการสร้างพลเมืองเยาวชนสู่สังคมพลเมือง”
งานประชุมระดับชาติด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ 1 วันที่ 8 พฤษภาคม 2558 เวลา 11.15 – 12.30 น.
ณ ห้องทวิ บุญเกตุ ชั้น 6 อาคารสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

องค์กรรับผิดชอบ : มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

วิทยากร

1. นางพรธนิภา ไสฤทธิพันธ์ ผู้อำนวยการสงขลาฟอรั่ม
2. น.ส.นุรอมินี สาและ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ โครงการพลังพลเมืองเยาวชนสงขลา
3. นายอภิศักดิ์ ทศนี้ เยาวชนโครงการพลังพลเมืองเยาวชนสงขลา
4. น.ส.ศิริวรรณ มะแซ เยาวชนโครงการพลังพลเมืองเยาวชนสงขลา

ดำเนินรายการโดย นายกิตติรัตน์ ปลื้มจิตร มูลนิธิสยามกัมมาจล

รูปแบบการประชุม : นำเสนอกกรณีศึกษาและพูดคุยแลกเปลี่ยน

จุดเริ่มต้นการสร้างพลังพลเมือง

เรื่องของพลเมืองเป็นเรื่องที่รอไม่ได้ รู้สึกว่าสถานการณ์บ้านเมืองหลอหลอม ผลักดันให้พลังของความเป็นพลเมืองมันต้องเริ่มขึ้น..

สงขลาฟอรั่ม ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2534 ที่สนใจในประเด็นเรื่องของทะเลสาบสงขลา ได้ทำโครงการ “โลกสดใสในบ้านเกิด” เพื่อที่จะดึงประเด็นเรื่องของทะเลสาบให้เป็นที่สนใจของคนสงขลา สมัยนั้นเริ่มที่ความสนใจเรื่องทะเลสาบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ที่กรุงเทพฯ มีการรณรงค์เรื่องตาวีเศษกับแม่น้ำเจ้าพระยา เด็กสงขลา ก็ไปรับเรื่องตาวีเศษมา แต่ไม่เคยรู้เรื่องว่าทะเลสาบสงขลามีปัญหาอย่างไร

สงขลาฟอรั่ม จะมีวงเสวนาเล็กๆที่จะมีประเด็นของบ้านเมืองเรา เช่น เรื่องจะทำอุโมงค์เจาะรอบทะเลสาบ คนสงขลาจะยอมให้รถยนต์เข้ามาในใจกลางเมืองหรือไม่ เรามีข้อมูลอย่างไรเราก็จะเอาไปเชื่อม

ระหว่าง NGO ที่ทำอยู่หลายๆเรื่อง แต่ไม่มีระบบที่จะสื่อสารถึงกัน สงขลาฟอรั่มก็จะทำหน้าที่ในการเปิดเวที สาธารณะเล็กๆเพื่อเชื่อมโยง

พอถึงจุดหนึ่ง พบว่าไม่มีคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจเข้ามาเป็นนักพัฒนา เป็นอาสาสมัคร ไม่มีพื้นที่การบริหารจัดการที่เป็นเรื่องเป็นราว ช่วงนั้นสงขลาฟอรั่มจึงคิดถึงเรื่องคนรุ่นใหม่กับการเป็นอาสาสมัคร สงขลาฟอรั่มสนใจคำว่า “พลเมือง” เรามีความรู้สึกว่าเวลาเมื่อพูดถึงภาคพลเมือง แต่ไม่เคยเห็นมีตัวตน ทำไมไม่ทำให้ส่วนนี้มันชัดเจนมีพลังขึ้นมา

จนเมื่อปี พ.ศ. 2555 สงขลาฟอรั่มได้มาเจอกับมูลนิธิสยามกัมมาจล และได้คุยกันแบบเปิดใจว่า สถานการณ์บ้านเมืองเราควรที่จะเร่งกันสร้างเรื่องแบบนี้โดยเร็ว และจับมือกันที่จะทำเรื่อง “พลเมือง” อย่างจริงจัง ถึงแม้ว่าจะไม่สมบูรณ์แบบแต่ก็น่าจะเป็นความหวังให้ทุกพื้นที่ ทุกจังหวัด

การสร้างพลเมืองเด็ก เริ่มจากเด็กเป็นจุดศูนย์กลาง โครงการนี้เราไม่ได้ออกแบบให้เด็กมาทำอะไรตามเรา เราให้เด็กเห็นบ้านเมือง ชุมชน บ้านเมือง จุดเล็กๆในโรงเรียนที่เขาอยากเปลี่ยนแปลง ที่เขาอยากจะทำอะไรก็ให้เสนอโครงการเข้ามา ตอนที่เรานัดเจอกันช่วงแรก เรานัดเจอรวมพลังกันดูห้องเรียนในบ้านของเราคือ หาดสมิหลา ซึ่งมีปัญหาการพังทลายของชายหาดมันเริ่มรุนแรงมาตั้งแต่มี พ.ศ.2545 ตั้งแต่เรามีการกระจายอำนาจ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณไปทำโครงสร้างแข็ง สร้างเขื่อน และ ความไม่รู้ในเรื่องของระบบนิเวศน์ชายหาด ส่งผลให้เป็นปัญหาแบบโดมิโน ซึ่งเราก็ไม่มีองค์ความรู้ในเรื่องเลย เราจึงใช้เรื่องนี้มารวมเด็กสงขลาให้มาสนใจเรื่องนี้ ให้พาใจมารักบ้านเกิด ให้พาใจมาผูกพันกับบ้านเกิดของตัวเอง ทำให้เด็กได้มองเห็นประเด็นปัญหาพร้อมในบ้านเกิดของเขาในปีนั้น และนำเสนอโครงการสู่เด็กสงขลา ซึ่งเริ่มต้นที่ 6 อำเภอ เริ่มจากจุดเล็กๆของเด็กๆ เช่น เรื่องห้องน้ำในโรงเรียน แต่ไม่แค่เรื่องการทำห้องน้ำสะอาด มันทำให้เกิดการสร้างพลเมืองให้เด็กได้อย่างไรจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก (หาอ่านได้ในหนังสือสงขลาส่องแสง 2) เรื่องของน้องที่ปักในหอพัก ไม่เคยเจอหน้ากันเลยแต่มาตกลงร่วมกันที่จะประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ในหอพัก จาก 14,000 บาท ลดลงเหลือ 7,000 บาท และยังคงลดลงเรื่อยๆ พลังที่ทำงานต่อเนื่องตรงนี้มันส่งผลไปยังเรื่องใหญ่ๆได้ได้อย่างไร

ทำไมสงขลาฟอรั่มจึงสนใจกลุ่มเยาวชน ในช่วงอายุ 14 – 24 ปี เพราะประชากรโลกที่เป็นคนหนุ่มสาว มีถึง 1,500 ล้านคน และในประเทศไทยมีถึง 13 ล้านคน ที่สงขลาจะมีอยู่ประมาณ 3 แสนคน เพราะมีศูนย์กลางของสถานศึกษา มหาวิทยาลัย 3 – 4 แห่ง และในระดับวิทยาลัย เป็นกลุ่มที่เราจะสร้างพลเมืองได้จึงสนใจในกลุ่มนี้ เป้าหมายคือเด็กและเยาวชนเป็นหลัก ทั้งที่ในอดีตเคยทำงานในกลุ่มของเด็กเล็ก ในระดับประถมศึกษา ทำเรื่องของด้านใน การลดใช้ความรุนแรง การสมานไมตรีในพื้นที่โรงเรียน ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กด้วยกันเอง ครูกับเด็ก แต่ในช่วง 10 ปีหลังมานี้เราให้ความสนใจกับเด็กโตขึ้นมา โดยเฉพาะ 8 ปีที่เรามีประสบการณ์กับเด็กที่ก้าวพลาดในสถานพินิจ จ.สงขลา ตัวชีวิตที่เด็กทำผิดพลาดแล้วต้องเข้าไปอยู่ในนั่นมันเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รู้สึกว่าข้างนอกมันเกิดอะไรขึ้น และพอไปทำงานใกล้ชิดกับเด็ก เหล่านี้เราก็พบว่าเด็กที่อยู่ข้างในกับเด็กที่อยู่ข้างนอกไม่ได้ต่างกันเลย เพียงแต่ว่าเด็กพวกนี้เมื่อทำผิดแล้วกระบวนการยุติธรรมอาจจะไม่ยุติธรรมกับเขาพอ หรือพ่อแม่ไม่ได้ร่ำรวยเพียงพอที่จะใช้กระบวนการนำเด็กออกมาได้ จึงทำให้เราสนใจกับเด็กกลุ่มนี้มาก เพราะเขามีพลังกายที่แข็งแรง พลังใจที่ได้รับการหนุนเสริมเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เด็กจะเป็นพลัง เป็นพลเมืองชาติได้

สงขลาฟอรั่มการทำงานทำให้เกิดการเติบโตด้านในของเด็กอย่างไร

เปิดโอกาสให้เยาวชนรวมกลุ่มกัน 4-5 คน และเลือกที่ปรึกษากลุ่ม 1 คน ซึ่งอาจจะเป็นครู หรือผู้ใหญ่ในชุมชน รวมตัวอยากจะทำประเด็นที่สนใจในชุมชน อยากเปลี่ยนแปลงและยกระดับชุมชนให้ดีขึ้น เสนอสิ่งที่อยากทำมาที่สงขลาฟอรั่ม

สงขลาฟอรั่มได้สร้างและเตรียมพี่เลี้ยงเยาวชน 8 – 9 คน เพื่อยกระดับการเป็นพลเมือง จากเรื่องจริง ชีวิตจริง และปฏิบัติจริง เช่น เยาวชนต่อสู้เรื่องการพังทลายของชายหาดสงขลา ในขณะที่ผู้ใหญ่มองว่าเด็กยังไม่ต้องมาจริงจังกับเรื่องก็ได้ ความเป็นพลเมืองจะต้องมาจากตัวเรากับการก้าวเข้าสู่การเป็นพลเมือง การสนทนา วงฟอรั่ม การทบทวน(AAR) ในสิ่งที่เด็กๆทำให้เด็กได้บทเรียนที่สำคัญในการพูดคุยกัน

ความเป็นพลเมืองจะช่วยให้เราก้าวข้ามความคับแคบในสู่สังคมเปิด เมืองเราจะน่าอยู่ขึ้น เมื่อเข้าดินแดนลงบันไดแล้วก้าวพลาดไปหนึ่งขั้น มีน้องผู้ชายที่หน้าตาดีแล้วไม่น่าจะใจดีเลย แต่เขามาช่วยพุงและถามว่า

“คุณป้าเป็นอะไรไหมครับ” แม้ไม่เข้ากับสีหน้าเขา แต่ว่าน้ำใจหรือโอกาสที่เราเปิดรับแม้ในเรื่องเล็กๆเราไม่ค่อยมี เรายังจะระแวงจะกลัวว่าเด็กสมัยนี้จะมาทำร้ายหรือป่าว เพราะเห็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวัน แต่ถ้าเราได้มาทำงานอาสาสมัคร ดิฉันมีประสบการณ์ที่ทำงานอาสาสมัครที่เกี่ยวกับเด็กและพลเมือง เราจะพบว่าเด็กเกรง เด็กแว้นที่คนไม่สนใจ พอผ่านโครงการไปหนึ่งปีเขาเปลี่ยนไปมาก เพราะเขารู้สึกว่าเขามีคุณค่า บุคลิกเขาจะเปลี่ยนไป แค่เราเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้เข้ามาทำงานด้านอาสาสมัครได้ และสงขลาฟอรั่มได้ช่วยจัดการให้มีอาสาสมัครคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่มาเจอกัน

5 ขั้นตอนกระบวนการสร้างพลเมืองเยาวชนสงขลา

1. เปิดโอกาสให้เยาวชนรวมกันเป็นทีมเสนอโครงการเข้ามา
2. มีกระบวนการกลั่นกรองจากมุมมองหลายมิติ เพื่อให้โครงการเยาวชนมีแผนปฏิบัติงานชัดเจนขึ้น และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากนักพัฒนาและนักวิชาการสาขาต่างๆ ได้รับฟังมุมมองจากหลายๆ มุม แล้วพี่เลี้ยง 8 – 9 คน ของสงขลาฟอรั่มจะนำข้อเสนอโครงการของน้องทำเป็นแบบฟอร์ม มีหลักการ มีวัตถุประสงค์ จนไปถึงเรื่องการใช้เงิน เพราะทุกๆเรื่องจะนำมาสร้างความเป็นพลเมืองให้กับน้อง ความซื่อตรงต่อการใช้เงินก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ แม้งบประมาณไม่ได้มาก บางกลุ่มของบเพียง 9,000 บาท สูงสุด 20,000 บาท มีระยะเวลาให้ 1 ปีทำงานสำเร็จ จึงมีบางกลุ่มที่ครบ 1 ปีแล้วมหาวิทยาลัยรับโครงการน้องต่อ เช่น ครูเดลิเวอรี่ ม.ทักษิณ รับไปทำต่อ เด็กๆจะต้องนำกระบวนการสร้างความเข้มแข็งไปสู่มหาวิทยาลัยให้ได้ ยังมีอีกหลายตัวอย่าง ในโรงเรียนตอนที่เด็กทำงาน ครูยังไม่ค่อยไว้วางใจ แต่พอเด็กๆทำงานไประยะหนึ่ง เขาก็กลายเป็นคนที่ครูและพ่อแม่ให้ความสนใจ เรากำลังคิดว่าต่อไปเราคงต้องเพิ่มฟอรั่มของพ่อแม่ เด็กที่เข้ามาทำโครงการเป็นเด็กที่เรียนเก่ง และเรียนไม่ตก เมื่อเขาได้รับผิดชอบ เขาจะเกิดการบริหารจัดการเวลาของตนเอง ไม่ใช่รออยู่เฉยๆแล้วเด็กจะเก่งขึ้นมาเอง โลกของเด็กและโลกของผู้ใหญ่ต้องเป็นโลกใบเดียวกัน ในครอบครัวเราต้องคุยกับคุณปู่คุณย่ารู้เรื่อง ลูกต้องคุยกับคุณพ่อคุณแม่รู้เรื่อง ไม่ใช่โตแล้วฉิ่งแก่งกว่า ในสังคมเราเชื่อว่าเราต้องอยู่ร่วมกันให้ได้ ความแตกต่างหลากหลายแม้เรื่องเล็กๆเหล่านี้

3. มีพื้นที่ชุมชนพลเมือง (community of citizen) เพื่อเรียนรู้จิตสำนึกพลเมืองจากเรื่องจริง **ชีวิตจริง** เวลาพูดถึงความเป็นพลเมืองแล้วเราอธิบายเป็นคำพูดมันยาก เราจึงค้นหาว่าชุมชนที่มีความเป็นพลเมืองมีเยอะ และเราได้พบตัวอย่าง คือ ชุมชนคลองแดน เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้าน และมีส่วนร่วมในการต่อรองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกแบบกติการ่วมกัน มีลักษณะผู้นำร่วม ผู้นำแนวราบ กระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ให้เด็กๆลงไปศึกษาค้นหาในชุมชน และสิ่งที่น้องมองเห็นจะนำมาใช้ในงานของน้องอย่างไร
4. มีทีมพี่เลี้ยงของสงขลาฟอรั่ม **ดูแลและหนุนเสริม**ด้านการบันทึก การทบทวน การถอดบทเรียน รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและเป็นกำลังใจ พี่เลี้ยงลงไปเรียนรู้จากเรื่องจริงชีวิตจริงร่วมกับน้อง ในส่วนที่เด็กต้องใช้เวลาลงมือทำจริงคือ 4 – 5 เดือน และจะมีพี่เลี้ยงลงพื้นที่ตามไปเยี่ยม เพราะจริงๆแล้วเด็กเขาต้องการกำลังใจ พี่เลี้ยงหรือโค้ชของสงขลาฟอรั่มต้องไปเรียนรู้จากเรื่องจริง ชีวิตจริงกับน้อง เก็บข้อมูลมาคิดว่าตัวเองต้องมีหน้าที่ไปทำอะไรบ้าง แล้วจึงมาดูทฤษฎีกำกับตามหลัง เพราะเราเชื่อว่าการเรียนรู้จากเรื่องจริงมันชัดมากและทำได้ไม่ยาก
5. การสนับสนุนการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผ่าน social network และการจัดเทศกาลการเรียนรู้ ให้เด็กฝึกสื่อสารสาธารณะ รู้จักใช้ social network ให้เป็น เพื่อนำเสนอเรื่องราวของน้องให้เขามีกำลังใจ พอน้องๆทำงานสิ้นสุดจะนัดมา จะสับดาห์เทศกาลเรียนรู้และการเรียนรู้สัญจรร่วมของเยาวชนที่ทำในประเด็นเดียวกันมาเรียนรู้ร่วมกัน

ประสบการณ์โค้ชเยาวชน โดย นูร์อามีนี สาและ

สงขลาฟอรั่มมีความเชื่อว่าจิตสำนึกสร้างได้ ถ้าได้รับการหนุนเสริมจากพี่เลี้ยงโครงการ กระบวนการหนุนเสริมของพี่เลี้ยงโครงการจึงเริ่มต้นตั้งแต่พัฒนาข้อเสนอโครงการจนสิ้นสุดการทำโครงการ พี่เลี้ยงต้องเข้าใจว่าน้องอยากทำอะไร จับใจความสำคัญของโครงการน้องได้ แล้วส่งข้อเสนอโครงการให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีตั้งแต่นักวิชาการ/นักพัฒนาอิสระ ข้าราชการบำนาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเยาวชน ฯลฯ และจัดฟอรั่มเพื่อพูดคุยกันว่าโครงการของน้องต้องพัฒนาหรือทำอย่างไรได้บ้างโดยไม่ทิ้งความตั้งใจของน้อง และลงพื้นที่เข้าพูดคุยช่วยน้อง ชวนน้องคิด น้องทำ ให้ได้ข้อเสนอโครงการ

น้องจะได้เข้า workshop และนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งพี่เลี้ยงจะต้องติดตามหนุนเสริมในพื้นที่ นำน้องไปสัมผัสกับพื้นที่ที่มีความพลเมือง พี่เลี้ยงจะชวนคุย ช่วยคิด ชวนตั้งคำถาม ให้เกิดการเรียนรู้และเกิดพลังที่ทำงานเพื่อบ้านเกิด

พี่เลี้ยงแต่ละคนจะมีโครงการของน้องที่จะต้องรับผิดชอบดูแล คนละ 4 – 5 โครงการ จะมีการลงพื้นที่ หนุนเสริมการทำงาน ช่วยประเมินงานให้เป็นไปตามแผน ชวนคิดต้นทุนในชุมชนมาใช้ในงานได้อย่างไร ชวนน้องเรียนรู้เรื่องทำหลักฐานการเงินให้น้องได้เรียนรู้และฝึกความโปร่งใส พร้อมกับสื่อสารสาธารณะ เพื่อให้น้องฝึกทักษะการสื่อสารและเรียนรู้ข้ามกลุ่ม

ทักษะของโค้ชเพื่อหนุนเสริมเยาวชน

- 1) **รู้จักการใช้พลังถ้อยคำ** ใช้คำเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ใช้คำเพื่อไปกระตุ้นสร้างความเป็นพลเมืองให้กระตือรือร้นน้องเยาวชน
- 2) **รู้จักตั้งคำถาม** ให้น้องได้คิด ได้เชื่อมโยงต่อยอดความคิด
- 3) **มีทักษะการฟัง** ฟังแล้วจะต้องเชื่อมโยงต่อยอดความคิดเห็นของน้อง เพราะเราจะได้แนวทางการทำงานที่ต่อยอดมาจากการฟังของเราได้
- 4) **เท่าทันความรู้สึกของตัวเอง** เราเป็นคนสร้างการเรียนรู้ให้น้อง ไม่ใช่คนสอนที่จะไปบังคับหรือชี้แนะ ให้น้องต้องทำตาม
- 5) **เปิดรับความคิดเห็นที่หลากหลาย** เพราะเราจะได้มุมมองหลายทาง นำมาคิดต่อว่าเราจะนำมาฝึกในการทำงานในทิศทางหรือเป้าหมายเดียวกันอย่างไร
- 6) **เชื่อในกระบวนการปฏิบัติจริง** ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงจะช่วยให้น้องๆ ได้เรียนและจัดการกับปัญหาได้
- 7) **การทำบันทึกและรายงานสรุป** ชวนน้องได้เขียน ได้เล่า เกิดการเรียนรู้อะไร พัฒนาตัวเองในด้านไหนบ้าง โค้ชต้องช่วยน้องยกระดับสิ่งที่ทำมีคุณค่าต่อบ้านเมืองอย่างไร

ประสบการณ์ทำโครงการของเยาวชน

โดย น.ส.ศิริวรรณ มะแซ (มีน) โครงการ Smile by CD

เริ่มต้นจากวิชาที่เรียนจำเป็นต้องศึกษาชุมชน ได้เลือกชุมชนบ่อนัวเก่ามาศึกษา พบว่าเป็นชุมชนที่เป็นสลัม ซึ่งมีปัญหามากมาย เห็นว่ากลุ่มเด็ก 4 - 12 ปี เป็นวัยที่ต้องออกมาวิ่งเล่น แต่กลับต้องอยู่แต่ที่บ้าน จึงทำให้ไม่มีสัมพันธ์กับเพื่อน จึงไปศึกษาบริบทของชุมชน จึงอยากสร้างเกราะคุ้มกันให้เด็กๆ เหล่านี้ที่จะเติบโตมาเป็นคนที่ดูแลชุมชนของเขาเองในอนาคต โดยเปิด**พื้นที่สร้างสรรค์ 3 ส่วน** คือ **พื้นที่ทางวิชาการ** ให้น้องเอาการบ้านมาทำ **ฝึกทักษะการคิด การตัดสินใจ** โดยใช้ศิลปะสีน้ำ ซึ่งเราจะต้องใช้ความใกล้ชิดอยู่เคียงข้างน้อง **ใช้หลักศาสนาช่วยขัดเกลาจิตใจ** ใช้วิธีเล่านิทาน ชวนคุย ชวนคิด ตั้งคำถามแลกเปลี่ยน พาน้องไปทำบุญที่วัด

เมื่อครบ 1 ปี ได้กลับมาดูว่าสิ่งที่ทำได้ผลหรือไม่ โดยเข้าไปคุยกับผู้ปกครอง พบว่าน้องมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น แต่สังคมภายนอกยังไม่ยอมรับ จึงคิดว่าขั้นต่อไปต้องทำให้คนในชุมชน และนอกชุมชนยอมรับน้อง จึงขยายเข้าไปเปิดพื้นที่ในชุมชน ใช้กระบวนการปลูกพืชผัก ฝึกความรับผิดชอบในการดูแลพืชผักสวนครัว และเป็นการสร้างสัมพันธ์ในครอบครัว ให้ครอบครัวเห็นว่าน้องทำประโยชน์รับผิดชอบและให้ความไว้วางใจน้องได้

การเปลี่ยนแปลง จากใจหายจากชีวิตจริง

โดย นายอภิศักดิ์ ทัศนีย์ (น้ำนึ่ง) โครงการหาดเพื่อชีวิต (Beach for Life)

กลุ่ม Beach for Life เริ่มจากสงขลาฟอร์มเปิดพื้นที่เลเลขาหาด เดินจากหาดก้าวเซ็ง จนถึงหาดชลาทัศน์เพื่อศึกษาระบบนิเวศชายฝั่ง ตอนนั้นมี ดร.สมบูรณ์ พรพิเนตพงศ์ ดร.กัลยา พรพิเนตพงศ์ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ และดร.สมปรรารถนา ฤทธิพิริ้ง จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงรู้สึกว่ปัญหาการพังทลายของหาดเป็นเรื่องที่เราต้องปกป้อง หาดสมิหลาอยู่ในพื้นที่ใจกลางเมือง เป็นพื้นที่ในการดำเนินชีวิต ที่เรามีความทรงจำกับพื้นที่นี้เยอะมาก ถ้ามันพังหรือหายไปจึงรู้สึกว่มันส่งผลกระทบต่อเรา จึงรวมตัวกับเพื่อนๆ ในโรงเรียน และสื่อสารกับเพื่อนๆ คนอื่นในโรงเรียน และชาวเมืองสงขลา เช่น การจัด

นิทรรศการ การทำเรื่องเสียงตามสาย การผลิตหนังสือเล่มเล็กออกมาสื่อสารการเปลี่ยนแปลงการฟังของ
หาด จากปีแรกได้บทเรียนว่าไม่สำเร็จ จึงนำบทเรียนจากปีแรก มาสร้างการมีส่วนร่วมในปีที่สอง สิ่งที่ตนเองรู้
เจ็บปวดคือในตำราเรียนบอกว่าถ้าหาดฟัง เราต้องรีบสร้างเขื่อน แต่ในชีวิตจริง เมื่อหาดเริ่มฟังธรรมชาติจะ
ค่อยๆฟื้นฟูดูแลตัวมันเองได้ จึงเห็นว่าเรื่องนี้ต้องสื่อสารออกไปอย่างเร่งด่วน โดยรวมเพื่อนๆจาก 9 สถาบัน
เปิดเวทีรับฟังความเห็นเรื่องการฟังของหาดสมิหลา และเราจะมาร่วมแก้ไขปัญหามาได้อย่างไร เราจัดมา
ทั้งสิ้น 11 เวที ได้เยาวชนที่เข้ามา 24,437 กว่าคน และได้นำความคิดเห็นของทุกคนมา**ยกร่างธรรมนูญดูแล**
หาดสมิหลาอย่างยั่งยืน และนำมาให้คณะที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบ จนได้ทำ MOU กับเทศบาล
นครสงขลา ในปี 3 ทำกระบวนการเครือข่ายขับเคลื่อนธรรมนูญดูแลหาด การติดตามสภาพหาดสมิหลาทั้ง
ระบบ เพื่อทำข้อมูลเอาไว้ใช้ในการหนุนเสริมการทำงาน ใช้ตัดสินใจหรือต่อรองกับภาครัฐ กระบวนการทำงาน
ทั้ง 3 ปี ซึ่งตอนนี้อยู่ในช่วงการติดตามสภาพหาดทั้งระบบ ซึ่งพลเมืองสงขลาทั้งเด็กและผู้ใหญ่เข้ามาช่วย
ติดตามทุกๆต้นเดือน มีการติดตามทางกายภาพ ชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือที่
ได้รับการรับรองทางวิศวกรรม ที่สามารถแปลผลได้ทางวิทยาศาสตร์

การเติบโตจากการทำงาน ที่เห็นชัดเจนในปีที่ 2 ที่เติบโตจากภายใน พบว่าน้องในกลุ่ม ซึ่งเป็นเด็ก
วัยรุ่นที่ไม่ค่อยฟังใคร ซึ่งจากการทำงานทำให้ทุกคนยอมรับฟังความเห็นกันมากขึ้น ฟังอย่างลึกซึ้งซึ่งว่าผู้พูด
ต้องการสื่อสารอะไรกับเรา เวลาทำงานเราไม่ว่าประเด็นเล็กหรือใหญ่ สิ่งที่สำคัญของการเป็นพลเมืองคือต้อง
เชื่อมเรื่องราวของเรากับพื้นที่และการทำงาน เราจะมีพลังในการทำงาน การทำงานเป็นการส่งต่อให้รุ่นน้อง
และคงอุดมการณ์ให้สามารถเดินต่อไปได้

ช่วงแลกเปลี่ยน และตอบคำถาม Q&A

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ม.มหิดล

ถาม : สถาบันฯ จะเริ่มสร้างความเป็นพลเมือง จุดเริ่มต้นที่ได้มารับฟังครั้งนี้ได้รับประสบการณ์ที่ดี เป็น
ประโยชน์อย่างมาก สิ่งหนึ่งที่กำลังคิดอยู่ว่าทำอย่างไรให้ความเป็นพลเมืองได้อยู่ในกลุ่มอายุอื่นนอกจาก

เยาวชน แล้วเราจะแลกเปลี่ยนในกลุ่มหรือเครือข่ายอื่นได้อย่างไร มีแนวทางอย่างไร จะสามารถติดต่อได้
อย่างไร เพื่อเสริมพลังซึ่งกันและกัน

ตอบ : พรรณิภา ไสติพันธ์ ความร่วมมือเราสามารถทำได้ทันที แต่การขยายในกลุ่มอื่นเป็นโจทย์ที่ทำ
ทนาย จริงๆแล้วเรื่องของความเป็นพลเมืองมันน่าจะเกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่มอายุ และเราคงต้องใช้เวลาในการมา
นั่งคุยกันและเป็นเรื่องที่น่ายินดีดีมาก ซึ่งตอนนี้ทางมูลนิธิสยามกัมมาจันได้ขยายไปสู่จังหวัดอื่นๆ อีก 3 พื้นที่

ถาม : ประเด็นที่สองคือ น้องๆก้าวข้ามผ่านการแข่งขันกับเพื่อนได้อย่างไร

ตอบ : อภิสักดิ์ ทักษิณี เรื่องการแข่งขันเราหนีไม่พ้น เวลาเราทำงานกับน้องๆเราแข่งขันกันลำบาก เพราะสิ่งที่
ทำเป็นงานที่ทำเพื่อเมืองสงขลา บางครั้งคนอื่นมองอาจจะมองว่าทำงานแข่งกัน แต่เราก็มองว่าเราทำงาน
ร่วมกัน เดินไปพร้อมๆกัน เราควรแข่งขันกับตัวเองมากกว่าคนอื่น เช่น การจัดการอารมณ์ของตัวเอง การ
รู้เท่าทันตัวเอง สิ่งที่เป็นปัญหาในตัวเราหรือองค์กรมากกว่า

ตอบ : ศิริวรรณ มะแซ มีนใช้คำว่าเข้าใจความต้องการที่แตกต่าง สิ่งที่เราไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง แต่เราทำ
เพื่อคนอื่น ใช้หลักการมองข้ามและเข้าใจ

อนุกรรมการขับเคลื่อนเยาวชนเพื่อการปฏิรูปประเทศไทยฯ สำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร

ถาม : ทำอย่างไรให้เด็กและเยาวชนมีความเป็นพลเมืองน่าจะเชื่อมโยงกับสมาชิกสภาฯร่างรัฐธรรมนูญทำ
อย่างไรให้เกิดพลเมือง ในมาตรา 26 สนใจอยากขอความร่วมมือขึ้นสู่การอภิปรายในการนำขึ้นเป็นโมเดล
ต้นแบบการเป็นพลเมือง และในอนาคตต่อไปโครงการจะขับเคลื่อนอย่างไร ถ้าโครงการได้เป็นโมเดลต้นแบบ

ตอบ : พรรณิภา ไสติพันธ์ ความจริงแล้วถึงไม่มีการปฏิรูป ไม่มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ สงขลาพร้อมก็ยัง
จะทำเรื่องพลเมืองต่อไปแบบนี้ เพราะความเป็นพลเมืองต้องเป็นอยู่ทุกวัน ทุกยุคทุกสมัย เราทำเรื่องนี้มา
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 จนถึงปัจจุบัน ภาคพลเมืองไม่เคยมีงบประมาณจริงจัง ประเทศไทยมักจะพูดว่าฝาก

ความหวังไว้กับภาคพลเมือง แต่ไม่เคยมีงบประมาณจริงจังเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงน่าจะเป็นเครื่องยืนยันว่าความ
เป็นพลเมืองจะยังคงอยู่และเข้มข้นต่อไป

////////////////////////////////////